

فصل سوم

تکوین طراحی فرآیند

39

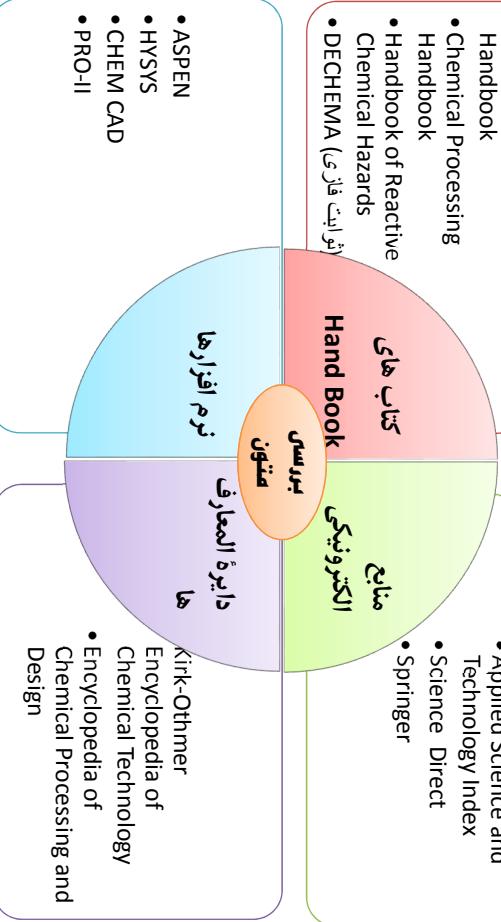
دانشگاه صنعتی سمند

فصل ۳ > تکوین طراحی فرآیند > ایجاد بانک اطلاعات طراحی

❖ بررسی متون

- Perry's Chemical Engineer's Handbook
- Unit Operations Handbook
- Chemical Processing Handbook
- Handbook of Reactive Chemical Hazards (برایت فازی) DECHEMIA
- Chemical Abstracts
- Engineering Index
- Applied Science and Technology Index
- Science Direct
- Springer

ارتباطات و تجارت شخصی، حضور در نمایشگاه های صنعتی، استفاده از کاتالوگ ها، سایت ها، سوال از اساتید خبره و ... نیز

در ایجاد بانک اطلاعات طراحی مؤثر هستند.

✓ جستجوی اختراعات برای انتخاب از تکرار طرح های انجام شده

دانشگاه صنعتی سمند

دانشگاه صنعتی سمند

40

فصل ۳ > تکوین طراحی فرایند > ایجاد فرآیند:

موارد تصمیم گیری مهندس طراح برای ایجاد فرآیند:

۱) عملیات پیوسته یا ناپیوسته

۲) مشخصات مواد اولیه و محصولات

۳) دستگاه های عملیاتی فرایندی

عملیات پیوسته یا ناپیوسته:

پروش ناپیوسته: تولید محصولات شیمیایی، محصولات نفتی، پلاستیک، کاغذ، حلال ها و...

- کاهش هزینه های نیروی انسانی

- بهبود کنترل فرآیند

- هماهنگی بیشتر در کیفیت محصول

پروش پیوسته: تولید محصولات شیمیایی، کاغذ، حلال ها و... که سرعت تولید کم است یا مصرف محصول دوره‌ای است

و یا تولید مواد شیمیایی خاص مثل داروها یا مواد خطرناک و سمی و ...

41

طراحی (آغازه و اتماد - دکتر شهرزاد)

فصل ۳ > تکوین طراحی فرایند > ایجاد فرآیند

مشخصات مواد اولیه و محصولات:

- تعیین شدت جریان تولید محصول با توجه به تحلیل بازار
 - تعیین ترکیب درصد مواد (مولی یا جرمی)
 - فاز مواد
 - شکل و اندازه
 - دما، فشار و عملیاتی و ...
- دستگاه های عملیاتی فرایندی:
هر حله قنیطر	عملیات هر آینده
تعییر مولکولی	واکنش شیمیایی (در راکتور)
تجزیه	جadasازی مخلوط
حذف فاز یا اختلاف فاز	جadasازی فاز
اختلاف دما	تعییر دما (در مبدل)
اختلاف فشار	تعییر فشار (در پمپ، کمپرسور یا شیر فشارشکن)
تعییر نحوه توزیع	اختلاط جریان ها (در شیرها و ...)

جریان خروجی از هر یک از دستگاه های فرایندی در برگه جریان کمی به محصول نهایی نزدیک تر می شود.

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > طراحی فرآیند

برای تولید یک محصول معمولاً چندین روش و بروگه جریان مختلف وجود دارد که باید با هم مقایسه و روش مناسب انتخاب شود.

□ عوامل که در مقایسه فرایند ها باید در نظر گرفت:

- (۱) عوامل فنی (پیوسته یا نیوپسته بودن، انعطاف پذیری، کنترل های خاص، نیاز به انرژی، امکان توسعه، خطرات پهدشتی و ...)
- (۲) مواد اولیه (دسترسی راحت، ابزارداری، فرآوری لازم و ...)
- (۳) محصولات جانشی و زایدات (مقدار، ارزش، بازار فروش، روش دفع و ...)
- (۴) تجهیزات (مواد ساخت، هزینه اولیه، هزینه نگهداری، تعمیر و تعویض و ...)
- (۵) محل کارخانه (مقدار زمین، امکانات حمل و نقل، بازار فروش و مواد خام، نیروی کار ارزان، آب و هوا، محدودیت های قانونی و ...)
- (۶) هزینه ها (مواد اولیه، استهلاک، انرژی، نیروی کار و پریه، ملک و ...)
- (۷) عامل زمان (ضرب العجل تکمیل پروره، تحول بازار با زمان، ارزش پول و ...)
- (۸) ملاحظات فرآیندی (دسترسی به فناوری، مواد مشترک با سایر فرآیندها و ...)

دانشگاه صنعتی سمند

43

فصل ۳ < تکوین طراحی فرآیند > طراحی فرآیند

□ انواع طراحی فرآیند:

- طراحی از لحاظ بزرگ فرآیند
- طراحی مطالعاتی یا طبقه بندی شده
- طراحی مقدماتی
- طراحی تخمینی - تفضیلی
- طراحی نهایی فرآیند

44

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > طراحی فرآیند

□ مراحل طراحی مقدماتی:

(۱) مشخص کردن مبانی طراحی (مشخصات محصول، مواد اولیه در دسترس، دمای آب خنک کننده، فشار بخار در دسترس، منبع سوخت مصرفي و ...)

(۲) تهییه نمودار جریان ساده

(۳) موازنه جرم مقدماتی و حذف برخی از گزینه ها

(۴) موازنه جرم و انرژی کامل و مشخص کردن بازده، سرعت و انتش، چرخه زمانی، شدت جریان، بارهای حرارتی، دما، فشار بهینه و ...)

(۵) تعیین مشخصات تجهیزات:

- نسقون ها (تعداد سینی ها، قطر، مصالح و ...)

- محاذن (ابعاد، زمان ماند، مصالح و ...)

- راکتورها (اندازه و نوع کاتالیست، حجم راکتور، شکل انتقال حرارت، جریان گردشی و ...)

- مبدل های حرارتی و کوره ها (بار حرارتی، LM/TD، افت فشار، مواد ساخت و ...)

- پمپ ها و کمپرسور (تون موره دنیا، اختلاف فشار، گرافروی و ...)

- ایزار دقیق (عملکرد و مشخصه ایزار دقیق)

(۶) فهرست تسهیلات رفاهی و نیروی کار

(۷) برآورد اقتصادی

(۸) تهییه گزارش نهایی طرح مقدماتی

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهرزادی

45

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > طراحی فرآیند

□ طراحی تخمینی-تفصیلی:

بعد از انجام طراحی مقدماتی، طراحی تفصیلی انجام می شود که امکان تخمین دقیق سرمایه گذاری های لازم، هزینه های تولید و سودآوری را فراهم می کند.

اطلاعات لازم برای طراحی تخمینی-تفصیلی:

- (۱) فرآیند تولید
- (۲) موازنه جرم و انرژی
- (۳) محدوده دما و فشار
- (۴) مشخصات مواد اولیه و محصولات
- (۵) بازده، سرعت و انتش و دوره زمانی
- (۶) مصالح ساخت
- (۷) نیازهای رفاهی
- (۸) محل کارخانه

✓ در این مرحله باید به نوع ساختمان ها، حرارت دهی، تهویه، روشنایی، دفع بسک، امکانات ایمنی، ایزار دقیق و ... توجه داشت.

46

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهرزادی

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > طراحی فرآیند

□ طراحی نهایی فرآیند:

- تهیه نقشه های ساخت و اقدام به خرید
- مشخصات خرید انواع مواد و تجهیزات استاندارد
- جانمایی کارخانه و تهیه نمودارهای لوله کشی
- مشخصات انبارها، آزمایشگاه ها، حصارکشی، اتفاق های استراحت، امکانات حمل و نقل و ...
- همکاری با مهندسین معمار، برق و عمران

47

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهرزادی

دانشگاه صنعتی سمند

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > نمودارهای جریان فرآیند (PFD)

PFD: مدلی تقریبی از فرآیند شیمیایی واقعی است که واحدهای عملیاتی اصلی و تمام تجهیزات جانبی مثل پمپ ها و کمپرسورها و جریان های مواد و انرژی را شامل می شود.

:PFD کاربردهای

- نمایش ترتیب و توالی تجهیزات و واحدهای عملیاتی
- نمایش رویه های تولید و مشخص کردن مقادیر مواد و انرژی منتقل شده در فرآیند
- کمک به محاسبه ابعاد تجهیزات، طراحی شبکه لوله کشی و طرح کلی کنترل فرآیند

أنواع نمودارهای جریان فرآیند:

(۱) **کیفی:** نمایش جریان مواد، واحدهای عملیاتی مؤثر، تجهیزات لازم و اطلاعات ویژه در مورد دمایا و فشارهای عملیاتی

(۲) **كمی:** نمایش مقادیر مواد لازم برای عملیات فرآیند

(۳) **ترکیبی**

48

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهرزادی

دانشگاه صنعتی سمند

فصل ۳ > تکوین طراحی فرایند > نمودارهای لوله کشی و ابزار دقیق (P&ID)

پردازشی D&P

- راهنمایی مرجع برای کارگران در هنگام اجرای عملیات فرآیند
 - کمک به شبیه سازی شرایط مختلف عملیاتی و بررسی اثر تغییر شرایط بر عملیات پذیری و نهایش کیفی عناصر لوله کشی مانند شیرها، اجزای مختلف ابزار دقیق مثل خطوط هوای یونماتیک و اجزای مکانیکی سیستم کنترل مثل شیرهای کنترل هزینه های فرآیند

49

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهریزی

فصل ۳ > تکوین طراحی فرایند > طراحی و مشخصات تجهیزات

مکالمہ ایضاً

- ضریبی که برای کاهش خطرات ناشی از تغییرات عملکرد عملياتی با گذشت زمان و عدم قطعیت طراحی در طراحی دستگاهها در نظر گرفته می شود (ممولاً ۲۰٪-۳۰٪).

عوامل موثر در انتخاب ضریب اینتنی:

طراحی کارخانه و اقتصاد - دکتر شهروری

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند < طراحی و مشخصات تجهیزات

- مشخصات تجهیزات

- روش عمومی طراحی تجهیزات، انتخاب تجهیزات استاندارد در حد توان می باشد که امکان تهیه ساده تر با قیمت کمتر و ضمانت بیشتر را فراهم می کند.

✓ مشخصات نهایی تجهیزات توسعه مهندس با پرهیز از محدودیت های غیر ضروری با کمترین هزینه اولیه بدون افت عملکرد دستگاه انتخاب می شود.

طراحتی گرافیکی و اقتصاد - دکتر شاهینی

لیک

- فصل ۳ > تکوین طراحی فرایند > طرا**

 - مصالح ساخت:
 - عوامل مؤثر در انتخاب مصالح ساخت:
 - ✓ مقاومت شیمیایی و فیزیکی مواد سازنده در برآوردها
 - ✓ مقاومت سازه ای
 - ✓ مقاومت در برآوردهای فیزیکی یا گرمایی
 - ✓ سهیولت ساخت
 - ✓ نگه داری لازم و سرویس عمومی
 - ✓ دما و فشارهای عملیاتی
 - ✓ قیمت
 - ✓ ...

فصل ۳ < تکوین طراحی فرایند > طراحی و مشخصات تجهیزات

- عوامل مؤثر در انتخاب مصالح ساخت:**

- ✓ مقاومت شیمیایی و فیزیکی مواد سازه ای
 - ✓ مقاومت سازه ای
 - ✓ مقاومت در برابر شوک های فیزیکی
 - ✓ قیمت
 - ✓ سهولت ساخت
 - ✓ نگه داری لازم و سرویس عمومی
 - ✓ دما و فشارهای عملیاتی
 - ✓ و ...

51